

علوم و فنون ادبی

- ۱- گزینه «۳» - آثار زیر مربوط به دوره غزنوی و سلجوقی است:
«سفرنامه ناصر خسرو کیمیای سعادت، کشف‌المحجوب، تاریخ بیهقی و سیاست‌نامه» / آثار «التفهیم، تاریخ بلعمی و ترجمه تفسیر طبری»
مربوط به دوره سامانی هستند. (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی دهم - درس هفتم - سبک‌شناسی (سبک خراسانی))
- ۲- گزینه «۲» - زبان پهلوی، زبان رسمی دوران ساسانی بود. این زبان اساساً به ناحیه پارس تعلق داشت و آن را «فارسی میانه» نامیده‌اند.
(مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی دهم - درس چهارم - تاریخ ادبیات)
- ۳- گزینه «۴» - گزینه «۴» مربوط به ویژگی فکری شعر سبک خراسانی است. (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی دهم - درس هفتم و دهم - سبک‌شناسی)
- ۴- گزینه «۱» - بررسی موارد نادرست: «عشاق‌نامه از فخرالدین عراقی، جامع‌التواریخ اثر خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، اخلاق‌الاشراف از عبید زاکانی، محاکمة اللغتين اثر امیرعلی شیرنوازی» (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس اول و چهارم - تاریخ ادبیات)
- ۵- گزینه «۲» - هر کدام از شاخصه‌ها و ویژگی‌های سؤال مربوط به شعرای ذکر شده در گزینه «۲» است.
(مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس هفتم - تاریخ ادبیات)
- ۶- گزینه «۴» - آثار گزینه «۴» به ترتیب در نثر ساده، مصنوع و بینابین نوشته شده‌اند. بررسی موارد:
نثر ساده: مجالس المؤمنین، جامع عباسی، عالم‌آرای عباسی، تذکره شاه طهماسب، بدایع‌الوقایع / نثر مصنوع: عباس‌نامه، محبوب‌القلوب / نثر بینابین: احسن‌التواریخ (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس دهم - سبک هندی)
- ۷- گزینه «۲» - موضوع موارد نادرست بدین صورت است:
عین‌الحیات: عرفان، عالم‌آرای عباسی: تاریخ، تذکره دولت‌شاه: زندگی‌نامه (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس اول و دهم - تاریخ ادبیات)
- ۸- گزینه «۱» -

وزن بیت گزینه «۱»:

ن	ثا	ر	با	غ	را	گر	دون	ب	دا	من	در	ه	می	پی	چد
U	-	U	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			

بررسی سایر ابیات:

وزن بیت گزینه «۲»:

د	لم	ک	مُر	غ	ت	آ	مَد	ب	دا	م	با	ز	گ	رِف	تی
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مفاعیلن				فعلاتن				مفاعیلن				فعلاتن			

وزن بیت گزینه «۳»:

چ	س	بَب	سو	ی	خُ	را	سان	شُ	دَ	نَم	نَک	ذا	رند		
U	-	U	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-		
فعلاتن				فعلاتن				فعلاتن				فعلاتن			

وزن بیت گزینه «۴»:

ب	جا	می	کز	م	ی	وَص	لَش	چ	شی	دَم	
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	
مفاعیلن				مفاعیلن				فعلولن			

(مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس پنجم - پایه‌های آوایی همسان)

۹- گزینه «۳» - وزن بیت سؤال بدین صورت است:

دل	پی	شی	خ	یا	ل	ت	صد	دی	د	ب	رَف	شا	ند		
U	-	-	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-		
مفعول				مفاعیلن				مفعول				مفاعیلن			

نکته: در اوزان همسان دولختی، پایان هر نیم‌مصراع، بلند به شمار می‌رود هر چند کوتاه یا کشیده باشد.

(مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس یازدهم - پایه همسان دولختی)

۱۰- گزینه «۳» - وزن بیت گزینه «۳» بدین شکل است:

دو	ش	ز	چَش	م	مَر	دُ	مان	اَش	ک	بِ	وا	م	خا	س	نَم
-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-
مفتعلن			مفاعِلن			مفاعِلن			مفتعلن			مفاعِلن			

بررسی سایر ابیات:

گزینه «۱»:

م	نَم	ک	یک	زَ	گِ	جا	نَم	هَ	زَا	رِ	با	زَو	ی	خون	راند
-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
مفاعِلن			مفاعِلن			مفاعِلن			مفاعِلن			فعلاتِن			

گزینه «۲»:

گر	م	را	رو	زِی	ز	وَص	لَش	بَر	زَ	مِین	پا	یا	م	دی
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
فعلاتِن			فعلاتِن			فعلاتِن			فعلاتِن			فاعِلن		

گزینه «۴»:

کا	رَم	ب	سا	ز	دا	نَم	بَر	تَ	سَ	بُک	نِ	شی	نَد
-	-	U	-	U	-	-	-	U	U	-	U	-	-
مفعولُ			فعلاتِن			مفعولُ			فعلاتِن			فعلاتِن	

(مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس یازدهم - پایه‌های همسان دولختی)

۱۱- گزینه «۴» - وزن بیت گزینه «۴» همسان دولختی نیست:

گر	هی	چ	ش	بی	وَص	لِ	دِ	لا	را	م	تَ	وان	یافت
-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-
مفعولُ			مفاعِلن			مفاعِلن			مفاعِلن			فعلون	

بررسی سایر ابیات (ابیات گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» همسان دولختی هستند):

بیت گزینه‌های «۱» و «۳»:

بَر	دِل	غَ	م	فِ	را	قَت	آ	سان	چِ	گو	نِ	با	شَد
-	-	U	-	U	-	-	-	U	-	-	U	-	-
مفعولُ			فعلاتِن			مفعولُ			فعلاتِن			فعلاتِن	

بیت گزینه «۲»:

خون	ری	زِ	ی	نن	دی	شی	عی	یا	ر	چُ	نین	خُش	تر
-	-	U	-	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مفعولُ			مفاعِلن			مفعولُ			مفاعِلن			مفاعِلن	

(مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس یازدهم - پایه‌های همسان دولختی)

۱۲- گزینه «۲» - وزن مصراع دوم بدین صورت است:

یا	رَ	بَان	خَا	ل	ب	رَانَ	لَب	چَ	خَ	شَسْت
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
فاعلاتن			مفتعلن			فاعلن				

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»:

سَر	بِ	عَ	دَم	دَر	نِ	دَءُ	یَا	رَانَ	طَا	لَب
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن			مفتعلن			فاعلن				

گزینه «۳»:

بِ	پَو	یَم	بُو	کِ	دَر	گَن	جَم	بِ	کُو	یَت
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
مفاعیلن			مفاعیلن			فعلولن				

گزینه «۴»:

سِیَل	سِ	لِ	هَا	یَ	فَا	لَ	کَسَ	تَانَ	ذُ	زَلْف
-	U	U	-	U	U	U	-	-	U	-
مفتعلن			مفتعلن			فاعلن				

(مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس هشتم - پایه‌های آوایی همسان)

۱۳- گزینه «۳» - «خوش‌سخنی» در این بیت قید حالت است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «پاکیزه‌دامن» در این بیت مسند است: تو پاکیزه دامن هستی.

گزینه «۲»: «غمگسار» متمم است.

گزینه «۴»: «خوش‌عبیر» مسند است: تو خوش‌عبیر هستی. (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی دهم - درس یازدهم - قافیه)

۱۴- گزینه «۱» - در این بیت قافیه «احول، کاهل» است که در مصوت اختلاف دارند و قافیه نادرست است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: قافیه: مقبل، بگسل: اختلاف مصوت وجود دارد، اما چون «م» الحاقی است، در نتیجه قافیه کردن این دو کلمه درست است.

گزینه «۳»: قافیه: می‌کشی، بیهشی (به دلیل وجود «ی»، اختلاف مصوت درست است).

گزینه «۴»: قافیه: اندیشه، پیشه: حروف قافیه (یش) (نکته: «ه» غیر ملفوظ جزء حروف قافیه محسوب نمی‌شود).

(مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی دهم - درس یازدهم - قافیه)

۱۵- گزینه «۱» - آرایه‌های این بیت: کنایه: لطیف بازو کنایه از معشوق / تشبیه: تیر غمزه اضافه تشبیهی / استعاره: آهو استعاره از معشوق

بررسی سایر ابیات:

گزینه «۲»: تشبیه: صید دل و کمان ابرو اضافه تشبیهی / کنایه و استعاره ندارد.

گزینه «۳»: کنایه: بازار چیزی شکستن کنایه از بی‌رونق کردن آن چیز / تشبیه و استعاره ندارد.

گزینه «۴»: خیال استعاره و تشخیص است. / کنایه و تشبیه ندارد. (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

۱۶- گزینه «۳» - آرایه‌های بیت سؤال:

تشبیه: دوزخ افسردگی اضافه تشبیهی

کنایه: روی گرم کنایه از مهربانی و حسن خلق

استعاره: عود استعاره از وجود شاعر (همچنین آتش سوزان استعاره از عشق است).

مراعات نظیر بین کلمات «دوزخ» و «آتش» نیز وجود دارد. (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

۱۷- گزینه «۲» - در این بیت «بار غم» اضافه تشبیهی است، اما استعاره وجود ندارد. بررسی سایر ابیات:

گزینه «۱»: گل استعاره و تشخیص است. / سلطان صبا اضافه تشبیهی / زر استعاره از پرچم‌های زرد وسط گل.

گزینه «۳»: حله استعاره از گل و گیاه / دولت روی اضافه تشبیهی

گزینه «۴»: روز جمال اضافه تشبیهی / دامن سحر اضافه استعاره (استعاره مکنیه) (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

۱۸- گزینه «۴» - در این بیت دو کنایه وجود دارد: (۱) آب بر آتش زدن کنایه از تسکین دادن، (۲) آتش به جان افتادن کنایه از محو و نابود شدن. در سایر ابیات یک کنایه به کار رفته است:

گزینه «۱»: «چپ افتادن» کنایه از سر ناسازگاری داشتن

گزینه «۲»: «هر جایی، آن که هر دم جایی رود» کنایه از انسان بی‌بند و بار

گزینه «۳»: «سر پنجه از فولاد و آهن داشتن» کنایه از نهایت زورمندی (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس دوازدهم - کنایه)

۱۹- گزینه «۲» - آرایه‌های ابیات بدین صورت است:

الف) کنایه: فرصت سر خاریدن نداشتن؛ کنایه از مجال انجام کاری نداشتن (اقلیم عقل نیز اضافه تشبیهی است).

ب) تشبیه: بهشت سیر چشمی اضافه تشبیهی (دل چاک کردن کنایه از آرزومندی)

ج) جناس: قفا: نخست (عقوبت) دوم (به معنی پشت سر) (جناس تام)

د) سجع: فسون، درون و خون در پایان هر پاره، با یکدیگر سجع دارند.

ه) استعاره: نرگس استعاره از چشم معشوق (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی دهم و یازدهم - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

۲۰- گزینه «۲» - در این بیت «چشم غنچه» اضافه استعاره است. بررسی سایر ابیات:

گزینه «۱»: «ملک وحدت، گزینه «۳»: «برق بلا، گزینه «۴»: گرد کدورت (هر سه ترکیب اضافه تشبیهی‌اند).

(مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ششم تا نهم - آرایه ادبی)

۲۱- گزینه «۳» - در این بیت، دست مجاز از اعمال و رفتار است، اما جناس ندارد. بررسی سایر ابیات:

گزینه «۱»: «صنم استعاره از معشوق / جناس (تام): پری: نخست (پریدن)، دوم (زیباروی)

گزینه «۲»: «واج آرایه صامت «ر» و «ب» / کنایه: زهره نداشتن کنایه از دل و جرأت نداشتن

گزینه «۴»: «بخت آینه: استعاره مکنیه (آینه را به شخصی تشبیه کرده که بخت و اقبال دارد) / موازنه در بیت وجود دارد.

(مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی دهم و یازدهم - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

۲۲- گزینه «۱» - واژه‌های زیر، نادرست معنی شده‌اند:

سیرت: طریقه، روش، خُلق و خو / طره: موی پیشانی / عذار: رخسار، چهره / نغز: خوب، نیک / درزی: خیاط

(مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی دهم و یازدهم - ترکیبی - معنی واژه)

۲۳- گزینه «۴» - مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه «۴» مناعت طبع و نداشتن طمع، است. بررسی سایر ابیات:

گزینه «۱»: «تغییرناپذیری طینت و سرشت

گزینه «۲»: «عدم توجه معشوق به عاشق

گزینه «۳»: «در وصف عارفان (که خاک در دست آنها به طلا تبدیل می‌شود). (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس دوم - معنی و مفهوم)

۲۴- گزینه «۲» - مفهوم ابیات گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» و بیت سؤال فراموش نکردن عشق به معشوق است در هر صورت، اما مفهوم بیت گزینه «۲» برتری معشوق نسبت به تمام زیبارویان است. (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس هشتم - معنی و مفهوم)

۲۵- گزینه «۴» - مفهوم بیت «الف» و «د» حرص بیشتر پیر نسبت به جوانان است. بررسی سایر ابیات:

ب) تأثیر توجه معشوق (پیر را جوان می‌کند).

ج) لزوم وجود پیر و راهبر برای افراد بی‌تجربه (مژده‌عنبران) (علوم و فنون ادبی یازدهم - درس هفتم - معنی و مفهوم)